Сучасний факторинг та нові реалії ринку

Механізми фінансування, податкові нюанси та імплементація Закону України «Про факторинг» 2026 року

Аналітичний брифінг для фахівців фінансового сектору

National Bank of Ukraine

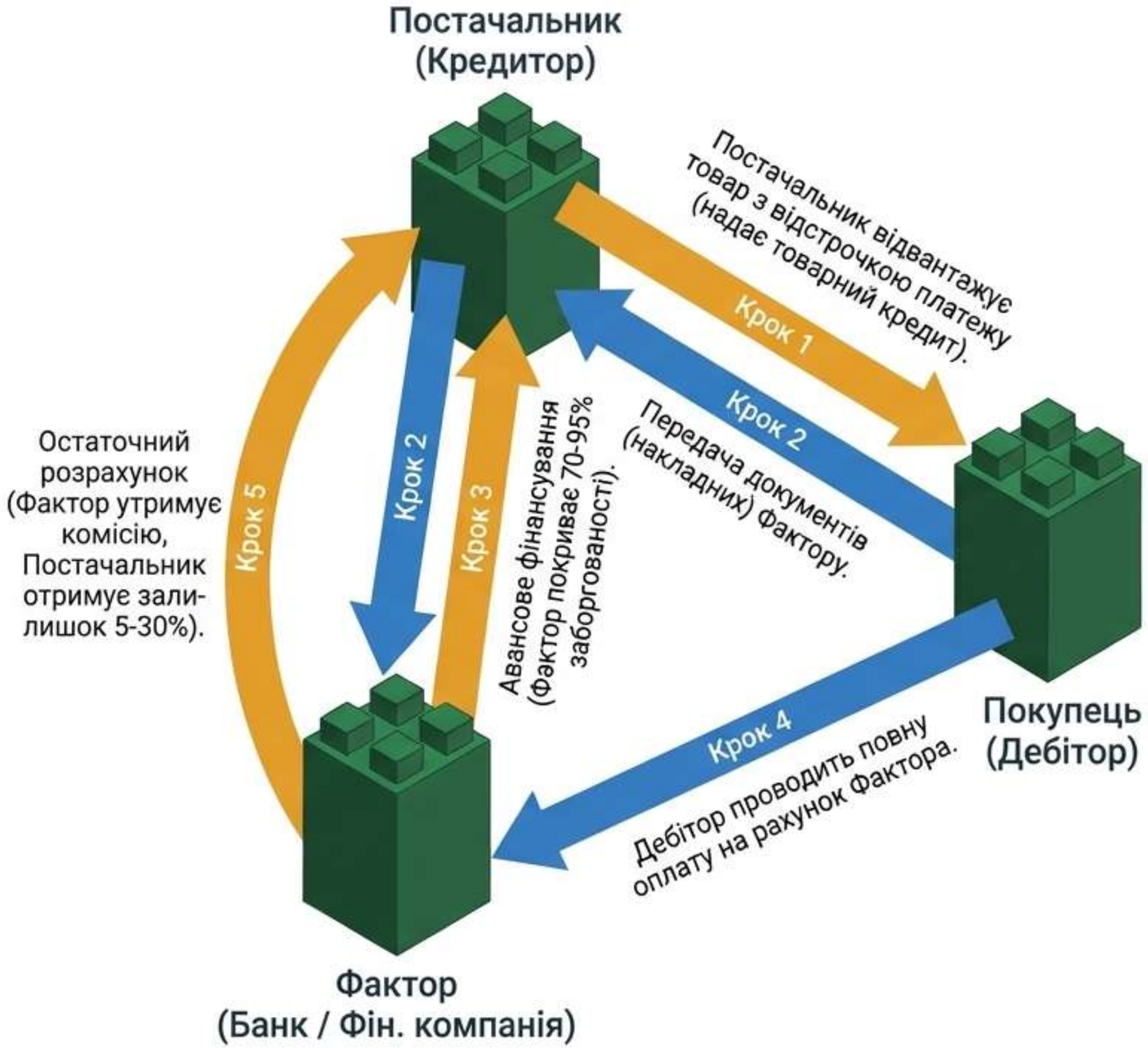
Gemini Notebook

Insight Box

- **Суть:** Комплексна купівля боргу. На відміну від стандартного кредиту, це “бутиковий” фінансовий продукт.
- **Вартість:** Середня ціна на ринку становить близько 30% річних за комплекс послуг.

Gemini Notebook

Крок 1: Постачальник відвантажує товар з відстрочкою платежу (надає товарний кредит).

Крок 2: Передача документів (накладних) Фактору.

Крок 3: Авансове фінансування (Фактор покриває 70-95% заборгованості).

Крок 4: Дебітор проводить повну оплату на рахунок Фактора.

Крок 5: Остаточний розрахунок (Фактор утримує комісію, Постачальник отримує залишок 5-30%).

Gemini Notebook

Порівняльний аналіз механізмів

Виміри	Класичний кредит	Факторинг
Забезпечення	Обов’язкова застава	✓ Беззаставне фінансування
Джерело погашення	Кошти позичальника	✓ Кошти дебітора/покупця
Обсяг фінансування	Фіксована сума	✓ Масштабується пропорційно зростанню продажів
Термін	Фіксований графік	✓ Строк фактичної відстрочки платежу
Документарне покриття	Громіздкий пакет фінансової звітності	✓ Рахунок-фактура та товарна накладна
Додаткові сервіси	Відсутні	✓ Включає управління дебіторською заборгованістю

Gemini Notebook

Матриця видів факторингу

За розподілом ризиків	**З регресом:** Кредитор відповідає, якщо дебітор не платить (вимагає поручительства).	**Без регресу:** Фактор бере на себе 100% ризику неплатежу.
За поінформованістю боржника	**Відкритий:** Дебітор офіційно повідомляється про переуступку.	**Закритий:** Без повідомлення (банк автоматично перенаправляє розрахунки).
За моментом виникнення боргу	**Реальний:** Переуступка існуючого боргового зобов'язання.	**Консенсуальний:** Переуступка майбутнього боргу (страхування ризиків продавця).
За географією	**Внутрішній**	**Міжнародний (Зовнішній)**

Gemini Notebook

Законодавче розмежування: Цесія vs Факторинг

Anchor Insight

Судова практика (ВГСУ, ВСУ) підтверджує: якщо за винагороду відступається грошовий борг, це договір факторингу. Якщо новий кредитор не має ліцензії — договір може бути визнаний недійсним.

Gemini Notebook

Податкова та облікова архітектура

Облік у Постачальника (Кредитора)

Подія 1 (Відвантаження):
Виникає Валовий дохід + Податкове зобов'язання з ПДВ.

Подія 2 (Факторинг):
Кошти фактору (комісія) йдуть у Валові витрати.

⚠ **Увага (Податкова позиція):** Фінансові втрати (різниця між боргом та сумою компенсації фактора) НЕ змінюють базу ПДВ. Коригування не допускається.

Облік у Покупця (Дебітора)

Подія 1 (Оприбуткування):
Виникають Валові витрати + Податковий кредит з ПДВ.

Подія 2 (Повідомлення про відступлення/Оплата): Жодних змін у податковому обліку. Заборгованість просто гаситься перед новим кредитором.

Gemini Notebook

Зміна парадигми: Новий Закон «Про факторинг»

NBU
Національный банк об Україні

30 Липня 2026

Дата введення в дію

Змінює визначення факторингу як фінансової послуги.

Створює новий реєстр відступлень права вимоги.

Жорстко розділяє ринок комерційного факторингу та ринок споживчого кредитування.

Вимагає повного переоформлення ліцензій фінансових компаній.

Gemini Notebook

Що більше НЕ є факторингом? (З 30.07.2026)

Джерело боргу: Якщо право грошової вимоги виникає з фінансових договорів, відмінних від факторингу.

Прострочення: Якщо строк виконання грошової вимоги вже повністю сплив на момент вчинення правочину.

Гарантії ФГВФО: Правочини, вчинені у випадках, пов’язаних із Фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Відсутність дисконту: Правочини, які не передбачають сплати жодної винагороди або дисконту новому кредитору.

Gemini Notebook

Стіна між факторингом та споживчим кредитуванням

Факторингові компанії

Факторингова компанія **НЕ МАЄ ПРАВА** набувати права вимоги за договорами, укладеними зі споживачами (фізичними особами для особистих потреб).

Споживчі кредити

Відступлення права за споживчим кредитом дозволяється **ВИКЛЮЧНО** фінансовим установам, що мають ліцензію на надання коштів у кредит.

Будь-який правочин щодо відступлення споживчого боргу факторинговій компанії з 2026 року є юридично НІКЧЕМНИМ (недійсним).

Gemini Notebook

The Regulatory Blueprint

Gemini Notebook

The Regulatory Blueprint

READOUT 1:
Право на збір коштів

У разі відкликання ліцензії на факторинг, компанія зберігає право отримувати платежі та нараховувати відсотки за вже діючими договорами (ст. 50 Закону).

ALERT

READOUT 2: Жорстке обмеження

Компанія категорично не має права збільшувати розмір зобов'язань боржника за такими договорами.

READOUT 3:
Втрата прав (Штрафна санкція)

Якщо компанія зберігає ліцензію на факторинг, але не очищує портфель від споживчих боргів у встановлений строк, вона втрачає законні підстави продовжувати нарахування та збір платежів за ними.

Gemini Notebook

Архітектура майбутнього ринку (Синтез)

Чистий комерційний ринок (B2B)

Факторинг остаточно трансформується з інструменту "вибивання боргів" фізичних осіб у класичний інструмент комерційного B2B фінансування.

Жорстка ліцензійна спеціалізація

Абсолютний вододіл між компаніями, що видають кредити населенню, та тими, що управляють корпоративною дебіторською заборгованістю.

Тимчасове вікно реструктуризації

Учасники ринку мають вузький коридор (2026-2027 рр.) для повного переформатування своїх кредитних портфелів та ліцензій.

Gemini Notebook

Відступлення боргу більше не є простою юридичною цесією. З 2026 року факторинг в Україні стає повноцінним, прозорим інструментом європейського зразка, що вимагає найвищого рівня регуляторного комплаєнсу та глибокого розуміння фінансової інженерії.

Gemini Notebook